

Статкевич С.І.

*студент 1-го курсу магістратури Інституту післядипломної освіти
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

ПРО ЗАСТОСУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ АДВОКАТА

1. В умовах триваючої інтеграції України до Європейського Союзу (далі – ЄС), важливо в момент судово-правової реформи удосконалити окремі аспекти інституту відповідальності адвоката шляхом створення законодавства, норми якого відтворювали би модель демократичного правового інституту адвокатури.

Неприйняття проекту закону про внесення змін до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 6 вересня 2018 року №9055 [1] зумовив затримку реформування українського законодавства, зокрема, в частині дисциплінарної відповідальності адвокатів та приведення його у відповідність до правила 4 Принципу VI Рекомендацій № Rec (2000)21 «При визначенні санкцій за дисциплінарні порушення адвокатів слід дотримуватися принципу пропорційності» [2].

2. Починаючи з 2014 року Місія Міжнародної комісії юристів (далі – МКЮ) в своєму звіті «Україна: конфлікт, позбавлення права займатися адвокатською діяльністю та зупинення дії ліцензії на здійснення адвокатської діяльності» [3] звертала увагу на пропорційність порушенню та обставинам справи санкцій, що застосовуються у результаті дисциплінарного процесу. Звіт МКЮ «Між молотом і ковадлом: напади на адвокатів України» від квітня 2020 року [4] вказав на туж проблему обмеженого переліку дисциплінарних санкцій, який не забезпечує відповідність принципу пропорційності таких санкцій. Більш явно зазначено про необхідність підняти питання для його подальшого покращення вказано в звіті та в тіньовому звіті лабораторії законодавчих ініціатив 2018 року [5].

3. Дисциплінарна система в цілому має бути розроблена таким чином, щоб забезпечити, що єдиними цілями, в яких використовуються дисциплінарні санкції, була підтримка та сприяння найвищим професійним стандартам компетентності адвокатів та забезпечення дій адвокатів у найкращих інтересах їхніх клієнтів у спосіб, що відповідає професійним стандартам та незалежності, честі та гідності адвокатів, поваги до стандартів поведінки передбаченим міжнародними стандартами.

4. Ініціювавши внесення змін по розширенню видів дисциплінарних стягнень адвокатів у ч. 1 статті 35 Закону України №5076 [6] необхідно використовувати тільки найкращу практику країн ЄС, а саме Австрії з її

законом «Про дисциплінарні права адвокатів та адвокатів-стажистів» 1990 року [7] та Декретом від 27 листопада 1991 року №91-1197 законодавства Франції [8] з її досить широким колом санкцій, які можуть бути застосовані до адвоката, пропонується розширення дисциплінарних стягнень. Доцільним є поділ на основні та додаткові заходи дисциплінарних стягнень за вчинення дисциплінарних проступків.

5. В якості основних дисциплінарних санкцій за вчинення дисциплінарних проступків пропонується ввести:

- попередження;
- догана;
- грошове стягнення у розмірі та порядку, визначених Радою адвокатів України, але не менше трьох прожиткових мінімумів для працездатних осіб, що сплачується на рахунок кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури регіону за місцем перебування такого адвоката в Єдиному реєстрі адвокатів України протягом 10 робочих днів з дати прийняття рішення про дане дисциплінарне стягнення;
- позбавлення права на здійснення представництва та захисту клієнтів у суді на строк від одного до шести місяців;
- для адвокатів України – позбавлення права на зайняття адвокатською діяльністю на строк від одного місяця до одного року, а для адвокатів іноземних держав – виключення з Єдиного реєстру адвокатів України на строк від одного місяця до одного року з занесенням про це відомостей до Єдиного реєстру адвокатів України;
- Можливість притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності протягом двох років з дня вчинення дисциплінарного проступку.

6. В якості додаткових заходів доцільно було би передбачити наступні:

- заборона роботи у керівних органах адвокатського самоврядування терміном від одного до трьох років;
- заборона навчання адвокатів-стажерів;
- заслуховування пояснень адвоката, що вчинив дисциплінарне правопорушення на засіданні органів адвокатського самоврядування.

7. Зазначені зміни в разі їх прийняття автоматично посилять професійні та морально-етичні вимоги до осіб, які мають намір отримати статус адвоката, та дисциплінарного контролю професії.

Отже, дисциплінарна відповідальність адвокатів є важливим структурним елементом адвокатури в Україні, яку необхідно вдосконалювати. Законодавче розширення дисциплінарних санкцій наблизить нашу державу до європейських стандартів. Розподіл стягнень на основні та додаткові забезпечить реалізацію принципу пропорційності санкцій тяжкості вчиненого проступку адвокатом. Таким чином можна суттєво вдосконалити положення діючого Закону України «Про адвокатуру

та адвокатську діяльність» в частині видів дисциплінарних стягнень та строків застосування стягнень.

Список використаної літератури:

1. Проект Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» № 9055 від 6 вересня 2018 року. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64557.
2. Рекомендацій № Rec (2000)21 Комітету міністрів державам-членам про свободу професійної діяльності адвокатів Ухвалено Комітетом Міністрів Ради Європи на 727 засіданні заступників міністрів 25 жовтня 2000 року. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/R_2000_21_2000_10_25.pdf.
3. Звіт Місії Міжнародної комісії юристів «Україна: конфлікт, позбавлення права займатися адвокатською діяльністю та зупинення дії ліцензії на здійснення адвокатської діяльності» Лютий 2014 р. – URL: <https://www.icj.org/wp-content/uploads/2014/02/Ukraine-Conflict-Disbarments-And-Suspensions-In-The-Legal-Profession-UKR-Interactive.pdf>.
4. Звіт Місії Міжнародної комісії юристів в Україні «Між молотом та ковадлом: напади на адвокатів в Україні» Квітень 2020 р. – URL: <https://uba.ua/documents/1MUkraine-Between-the-rock-and-the-anvil-Publications-Reports-Mission-report-2020-UKR.pdf>.
5. Тіньовий звіт «Адвокатура України: Уроки перших років самоврядності» Лабораторія законодавчих ініціатив – Київ, 2018 р. – URL: https://parlament.org.ua/wp-content/uploads/2018/09/Shadow_Report_Bar_19.09.2018pdf-1.pdf.
6. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» №5076-VI від 05.07.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>.
7. Bundesgesetz vom 28. Juni 1990 über das Disziplinarrecht der Rechtsanwälte und Rechtsanwaltsanwärter (Disziplinarstatut für Rechtsanwälte und Rechtsanwaltsanwärter – DSt) sowie über Änderungen der Rechtsanwaltsordnung, der Zivilprozeßordnung und der Strafprozeßordnung // StF // BGBl. – 1990. – № 474.
8. Décret n° 91-1197 du 27 novembre 1991 organisant la profession d'avocat URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000000356568/>.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри нотаріального та виконавчого процесу і адвокатури Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доцент **Кухнюк Дмитро Володимирович**